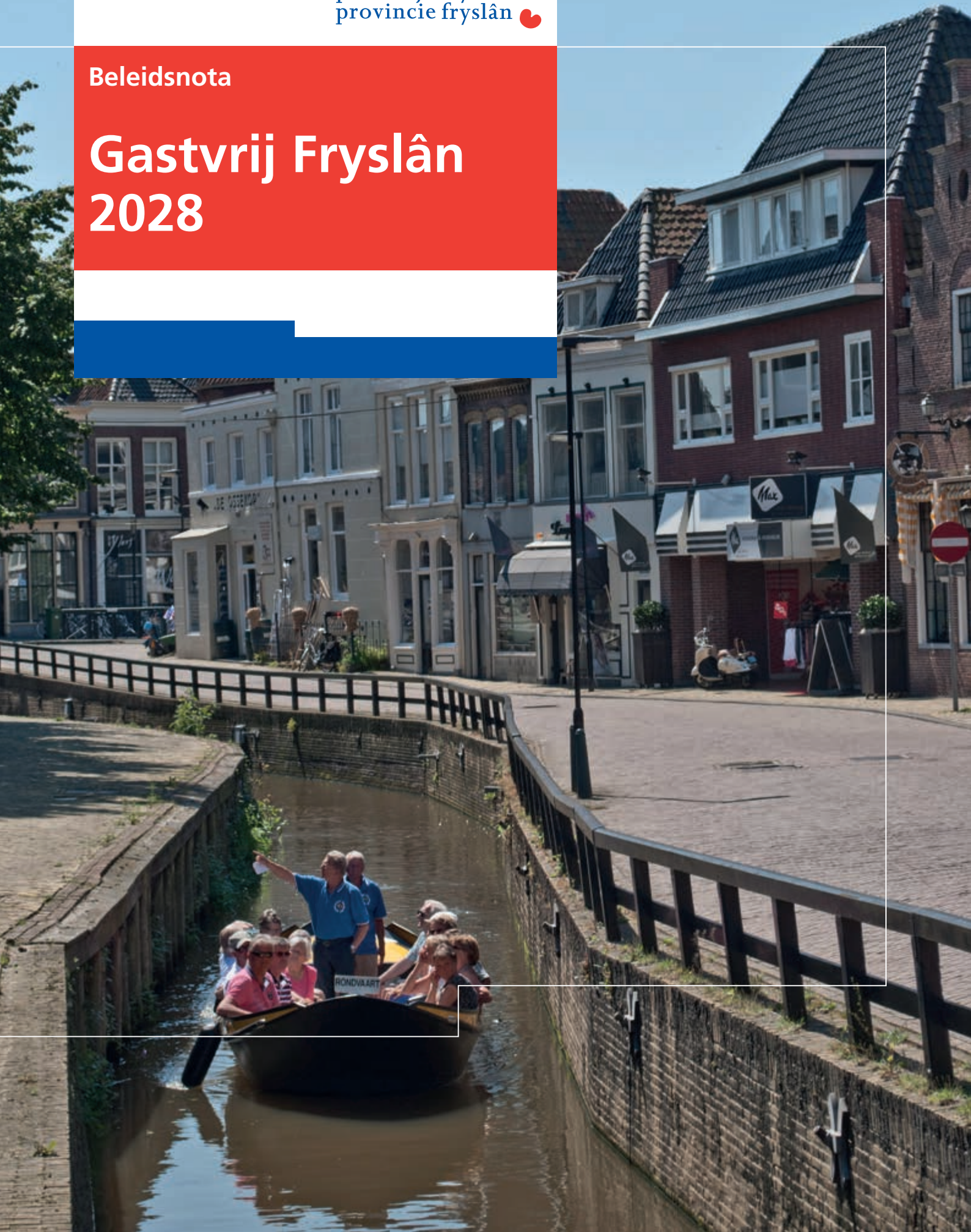

Beleidsnota

Gastvrij Fryslân 2028

Beleidsnota

Gastvrij Fryslân 2028

Ter vaststelling voor PS van 22 april 2020

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Missie: Fryslân profiteert van toerisme	7
3	Opgaven	9
4	Monitoring	24
5	Financiering	27
6	Sturing door PS	28

1

Inleiding

Slimme groei; het is hét begrip waar de beleidsnota Gastvrij Fryslân 2028 om draait. Meer groeien, maar op een slimme manier zodat heel Fryslân profiteert van toerisme. Dat is onze missie! Deze nota gaat over het uit te voeren beleid rond het thema Recreatie & Toerisme. De visie Waterrecreatie, zoals deze op 27 februari 2019 door Provinciale Staten is vastgesteld, is in deze nota verwerkt.

Andere boeg

De afgelopen periode is er veel veranderd in de Friese gastvrijheidseconomie. Recreatie en toerisme groeien in het algemeen wereldwijd sterk. Ook Fryslân krijgt hiermee te maken. Inspelend op deze veranderingen en kansen, gooien we het in deze nieuwe bestuursperiode over een andere boeg. Niet meer alleen maar groeien in bijvoorbeeld aantal bezoekers en overnachtingen, maar slim groeien en jaarrond (cultuur)toeristen ontvangen in heel Fryslân. Zo draagt toerisme bij aan brede welvaart. We sluiten hiermee aan bij het bestuursakkoord Geluk op 1 en het daarin geformuleerde resultaat 50: 'De groei in het Friese recreatie en toerisme is bijgebogen naar slimme groei'.

Met deze beleidsnota streven we ook naar een verbetering van de werkgelegenheid in deze sector en naar het inzetten van een bredere doelgroep, zoals senioren. We willen innovatie in de sector stimuleren en dit moet leiden tot een stijging van het aanbod van voldoende aantrekkelijke banen.

Prioritaire opgaven en rolverdeling

Samen met de sector, verenigd in de Toerisme Alliantie Fryslân (TAF), en brancheorganisaties Hiswa-Recron en Koninklijk Horeca Nederland, is geïnventariseerd welke prioritaire opgaven er liggen. Deze komen in dit document aan de orde in hoofdstuk drie. Bij het inventariseren is duidelijk geworden dat de gevraagde rol en inzet van provincie Fryslân anders zal zijn dan de voorgaande bestuursperiode en dat dit per opgave verschilt. Eerder was die rol met name regisserend, nu pakken we ook de rol van de presterende, rechtmatige, netwerkende en participerende overheid (model volgens de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (NSOB)).

Het zoeken naar een juiste balans in spreiding van toerisme is één van de belangrijkste uitgangspunten van ons beleid. Hierdoor gaat toerisme niet ten koste van de leefbaarheid, maar zal die juist verbeteren. In nauw overleg met gemeenten en overige instanties houden wij de vinger aan de pols.

Koppelkansen

Op 18 december 2019 is de startnotitie Gastvrij Fryslân vastgesteld door Provinciale Staten. Er is gekozen voor variant 3: slimme groei met een plus op marketing en op het benutten van koppelkansen. Hiermee maximaliseren we onze inspanningen in de breedte en zetten we alle provinciale instrumenten in, waaronder de MKB-voucher. In deze beleidsnota wordt per opgave aangegeven welke koppelkansen er zijn. In het uitvoeringsprogramma wordt dit nog verder uitgewerkt en concreter gemaakt. Dit programma wordt naar verwachting in mei 2020 vastgesteld door Gedeputeerde Staten.

Missie: Fryslân profiteert van toerisme

Wat betreft de gastvrijheidseconomie heeft in Nederland en Fryslân lange tijd de nadruk sterk gelegen op economie en werkgelegenheid. Toerisme is veelal een doel op zich geweest en het denken in economische waarde was daarbij dominant. Er is een kentering gaande waarbij de focus verschuift naar het inzetten van de gastvrijheidseconomie als middel om welvaart én welzijn te vergroten.

Blik naar buiten

Zorginstelling Talant heeft zich tijdens LF2018 als een ware gastheer laten zien. Tijdens de door hen zelf georganiseerde evenementen is de blik meer naar buiten gericht en dat draagt positief bij aan het welzijn van de cliënten. Dat toerisme ingezet kan worden als middel laat zich ook zien bij het zwembad in Gytsjerk. Dat wordt al veel gebruikt door toeristen en eigen inwoners, maar door toeristen te verleiden meer naar deze regio te komen, zou dit nog meer kunnen worden.

Onze missie voor deze periode is:

- **In 2028 hebben Friese inwoners profijt van een slimme groei van het toerisme**
Slimme groei van toerisme zorgt voor een prettige en gezonde woon- en leefomgeving, levert een bijdrage aan het behoud van natuur- en cultuurerfgoed en toekomstbestendige banen in een veranderende economie (people, planet, profit). Dit vertaalt zich in de volgende drie ambities:

- **Ambitie 1: Toerisme zorgt voor een prettige en gezonde woon- en leefomgeving**
Een slimme groei van toerisme draagt bij aan het behouden of verder laten stijgen van de beleving van de leefbaarheid, het behouden van de nummer 1 positie van meest gelukkige inwoners van Nederland en instandhouding van het voorzieningenniveau in onze provincie.
- **Ambitie 2: Toerisme versterkt het behoud en ontwikkeling van cultuur- en natuur erfgoed**
Een slimme groei van toerisme versterkt de kwaliteit en omvang van natuur- en cultuurerfgoed.
- **Ambitie 3: Toerisme zorgt voor toekomstbestendige banen**
Een slimme groei van toerisme draagt bij aan werkgelegenheid en arbeidsparticipatie voor jongere generaties en senioren. Met uitdagende banen hopen wij dit te bereiken en zo bij te dragen aan een stijging van het welvaartsniveau (gemiddeld huishoudensinkomen).

Om deze missie en ambities te kunnen realiseren, werken we deze beleidsperiode met zeven opgaven. In het hoofdstuk hierna worden deze opgaven verder toegelicht. De drie genoemde ambities vormen de leidraad voor de jaarlijkse monitoring. In hoofdstuk vier wordt dit verder uitgewerkt.

Opgaven

De komende jaren staan in het teken van zeven prioritaire opgaven. Deze zijn opgesteld samen met de TAF, waarin ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden zijn vertegenwoordigd, en de brancheorganisaties.

De zeven opgaven zijn:

1. Slimme groei
2. Toekomstbestendige banen
3. Bestemmingsmanagement
4. Vitale Waterrecreatie
5. Vitale Logiesaccommodaties
6. Dagrecreatieve netwerken compleet
7. Toeristische data op orde

In deze beleidsnota is per opgave een overzicht gemaakt van wat er aan de hand is, wat we willen bereiken, wat we gaan doen, welke koppelkansen er zijn met andere beleidsthema's, wat de beschikbare middelen zijn en welke rol we als provincie hebben. De exacte uitvoering van alle onderdelen komt terug in een uitvoeringsprogramma. De uitvoering van de opgaven doen wij niet alleen. Wij werken hierin samen met partners van binnen en buiten de provincie.

Gastvrijheidseconomie en het Waddengebied

Het Friese Wad maakt deel uit van het UNESCO Werelderfgoed Waddenzee. De Wadden zijn – naast Fryslân totaal – een merk dat nationaal en internationaal zeer onderscheidend is en veel bezoekers trekt. Naast werken aan de opgaven blijven wij daarom ook gebiedsgericht inzet plegen op de Wadden. Bij de aandacht voor de

Wadden betrekken wij niet alleen de eilanden en de Waddenzee, maar ook de kuststrook. We werken hierin samen met de twee andere Waddenprovincies, Noord-Holland en Groningen, en met Waddenlanden Duitsland en Denemarken.

1. 1. Opgave Slimme Groei

Wat is er aan de hand?

- Toerisme groeit zonder sturing vooral op al drukke plekken en momenten.
- Toerisme is een complexe sector met zo'n 4000 overwegend kleine MKB-(familie) bedrijven die weinig tijd hebben voor strategische innovatie in de product-markt cyclus.
- Qua omzet is deze sector substantieel (1,4 mld in 2018) en groeit bovengemiddeld.
- Een deel van de sector is verzorgend (goederen en diensten voor eigen bevolking, bijvoorbeeld kleinschalige horeca) en een deel stuwend (goederen en diensten voor mensen buiten de regio, bijvoorbeeld bungalowparken). Lasten van voorzieningen in een verzorgende economie moeten deels gedekt worden met inkomsten van een stuwende economie.
- Slimme groei van toerisme vereist samenwerking van ondernemers, onderwijs en overheden en daarvoor zijn systeemorganisaties als Ynbusiness en TAF en de brancheorganisaties nodig.

Wat willen wij bereiken?

- Een fair share van internationale groei van toerisme in Fryslân van 1,4 mld in 2018 naar 2 mld in 2028.
- Gebalanceerde groei en spreiding van toerisme stimuleren over heel Fryslân.
- Jaarrond toerisme verhogen.
- Toerisme als een middel inzetten om in krimpgebieden het voorzieningenniveau op peil te houden.
- Elk jaar twee nieuwe living lab hubs/coöperaties erbij, gericht op innovatie met ondernemers en onderwijs.
- Experimenteerruimte en koppelkansen in cross overs met retail, landbouw, bouw etc.

Wat gaan we doen?

- Met de opgave slimme groei geven we een stimulans aan de Icoonprojecten (zie toelichting blz 11)..
- De TAF speelt een rol in de uitvoering van de opgave slimme groei en daarom blijven we deze organisatie ondersteunen. In 2023 wordt dit geëvalueerd.
- Andere rollen die wij zien voor deze opgave is een aanjager herbestemming cultuurtoerisme en een aanjager Gastvrij Fryslân Circulair, waarbij er een relatie ligt met de werkzaamheden van Ynbusiness.
- In de omgevingsvisie komt meer experimenteerruimte voor de Recreatie & Toerisme ondernemer.
- We laten diezelfde ondernemer meer bekend raken met de MKB-voucher/innovatievoucher, zodat daar meer gebruik van wordt gemaakt.

- (Circulaire) economie: naast uitvoering beleid, ook kansen door verschillende regelingen als FOM doefonds, MKB-voucher en internationaal ondernemen.
- Erfgoed en cultuur(historie): erfgoedregeling en samen inzetten op blockbusters.

- Europese regelingen: Leader, Interreg en Horizon 2020.
- Infrastructuur: infrastructuurprojecten koppelen aan doelen toerisme.
- Leefbaarheid: Iepen Mienskipfûns.
- Retail: kans om mee te doen met de Retailagenda.

Beschikbare middelen tot 2024

- Structureel € 1.117.700,- per jaar
- Incidenteel € 0,- per jaar
- Totaal € 1.117.700,- per jaar

Rol provincie (NSOB model)

- Participerend

Toerisme Alliantie Fryslân (TAF)

De TAF is een breed initiatief van ondernemers, onderwijs en overheden gericht op het stimuleren van het organiserend vermogen en professionalisering van de sector.

Ynbusiness

Ynbusiness is een gezamenlijk initiatief van het bedrijfsleven, provincie Fryslân, de F4-gemeenten (Leeuwarden, Heerenveen, Smallingerland en Súdwest-Fryslân), en het Friese hoger en middelbaar beroepsonderwijs, verbonden in het Innovatiepact Fryslân (IPF). Sectorspecialisten ondersteunen ondernemers bij de groei van hun bedrijf. De specialist op het gebied van Recreatie & Toerisme is ook secretaris bij de TAF.

Icoonprojecten

Een icoonproject is een initiatief uit de mienskip dat invulling geeft aan onze ambities. Door de TAF zijn op dit moment elf projecten in beeld gebracht. Dit zijn onder andere de projecten Tsjûkemar, Holwerd aan Zee, de Tocht, Turfroute en Waterstad Sneek.

Rol provinsje

Wij participeren actief in de TAF als adviseur. Daarnaast zijn we ook betrokken bij de uitwerking van de icoonprojecten.

2. Opgave Toekomstbestendige banen

Wat is er aan de hand?

- Toerisme biedt van oudsher veel deeltijdbanen. De banen binnen toerisme omvatten een brede bandbreedte van hoog tot laag geschoold personeel. Enerzijds biedt dit kansen voor inwoners met een achterstand tot de arbeidsmarkt. Anderzijds is er een groot tekort aan goed geschoold personeel.
- De arbeidsproductiviteit en het inkomen van werknemers in de sector (met name horeca) is relatief laag ten opzichte van andere stuwende sectoren als agrifood, bouw en watertechnologie.
- Groei van het aantal werknemers in deze sector, in de situatie van een krimpende beroepsbevolking, draagt niet evenredig bij aan een stijging van het gemiddeld inkomen van de Friese beroepsbevolking.
- Daar staat tegenover dat de sector volop kansen biedt voor een goed en bestendig inkomen voor jonge startende MKB ondernemers die worden opgeleid door het Friese MBO en HBO.
- Momenteel is er te weinig instroom en te grote uitstroom van personeel. Dit leidt tot hoge inwerkkosten voor veel werkgevers.

Wat willen wij bereiken?

- Per jaar 4 innovatieve startups door jonge startende ondernemers.
- In elk van de 5 regio's in Fryslân living lab hubs vanuit Toerisme Collectief Fryslân (TCF).
- Optimalisatie instroom en uitstroom, hogere arbeidsproductiviteit en meer inkomen voor werknemers.
- Programma gericht op 'een leven lang leren' voor alle (toekomstige)werknemers. Dit vanuit de samenwerking van ondernemers, onderwijs en overheid.
- Beter imago en verdere professionalisering van de sector.
- Op onvulbare functies en backoffice het stimuleren van automatisering en robotisering.

Wat gaan we doen?

- Met de opgave Toekomstbestendige banen stimuleren we het uitbouwen van TCF, met als doel meer hubs/living labs waar kennisdeling tussen ondernemers en onderwijs plaatsvindt om te komen tot innovatie in de sector.
- Uitdaging en groeimogelijkheden zijn belangrijk voor de huidige werknemers. We zetten in op de ontwikkeling van een programma om een 'leven lang leren' binnen de sector mogelijk te maken. Hierbij spelen onderwijs, ondernemers en overheid een belangrijke rol. Ook stimuleren we een inclusieve arbeidsmarkt: iedereen doet mee! Dit is met name gericht op senioren en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Welke koppelkansen zijn er?

- Economie: Slim-regeling
- Europese programma's en middelen op het gebied van grensoverschrijdend werken en leren.
- Kennisagenda Fryslân: hospitality speerpunt
- Retail: meedoen met de Retailagenda.

Beschikbare middelen tot 2024.

- Structureel € 0,- per jaar
- Incidenteel € 100.000,- per jaar
- Totaal: € 100.000,- per jaar

Rol provincie (NSOB model)

- Netwerkend

Toerisme Collectief Fryslân

Met het Toerisme Collectief Fryslân (TCF) worden studenten van NHL/Stenden en ROC Friesland College gekoppeld aan vraagstukken van ondernemers uit de toerismebranche. Met als doel dat studenten en bedrijfsleven van elkaar kunnen leren. Met de TCF beogen wij professionalisering en innovatie binnen de sector. Het TCF is een initiatief van de TAF.

Rol provinsje

De provincie kan alleen netwerkend fungeren aangezien verantwoordelijkheid en invloed niet bij ons liggen. Wij kunnen een klein deel financieel ondersteunen en alert zijn op aanvullende financieringsbronnen (denk aan Europa).

3. Opgave Destinatiemanagement

Wat is er aan de hand?

- In Nederland wordt het zonder sturing vooral drukker op de plekken en momenten waar en wanneer het nu ook al druk is (Amsterdam, Randstad, Noordzeekust, Waddeneilanden en IJsselmeer).
- Een fair share voor Fryslân in deze groei in toerisme is niet vanzelfsprekend, maar kost inspanningen op het gebied van destiniatiemanagement, zowel (inter)nationaal als provinciaal.
- Het succes van LF2018 en toename van cultuurtoerisme smaakt naar meer, omdat dit bijdraagt aan jaarrond bestedingen (spreiding in tijd) en volop kansen biedt voor heel Fryslân.
- Dit vereist wel langjarige marketinginzet gericht op nieuwe doelgroepen en productontwikkeling in de volle breedte van de sector: musea, logies, horeca, vervoer. De destinatie moet ook op orde zijn en daar hoort ook hospitality bij.
- Fryslân profiteert nog te weinig van de zakelijke markt. Juist deze markt is van belang als business-mix waarbij er ook buiten het seizoen een goede boterham is te verdienen voor de horeca, retail en logies.

Wat willen wij bereiken?

- Een slimme groei naar € 2 mld aan bestedingen, waarvan € 0,6 mld aan bestedingen door internationale gasten.
- De groei heeft vooral plaatsgevonden door spreiding in tijd (bezoekers laagseizoen) en geografische spreiding (meer bezoekers in heel Fryslân).
- De groei vindt vooral plaats door toeristen gericht op natuur- en cultuurerfgoed en de zakelijke markt (business mix).
- Hogere bestedingen per bezoeker (cultuurtoerist en zakelijk) en een hoger herhalingsbezoek.
- Een éénduidige marketingstrategie waarbij in gelaagdheid wordt samengewerkt tussen het Nationaal Bureau Toerisme en Congressen (NBTC), Merk Fryslân en de Friese organisaties voor Regiomarketing.
- Optimaal profiteren van landelijke themajaren en verhaallijnen van het NBTC die erop gericht zijn om internationale bezoekers te verleiden naar interessante plekken te komen (fair share binnen uitvoeringsagenda Bestemming Nederland).

Wat gaan we doen?

- Met de opgave destiniatiemanagement houden we focus op sterke merken als Friesland en De Wadden. We blijven ook inzetten op het versterken van de samenwerking tussen regiomarketingorganisaties, LF2028, musea-, cultuur- en erfgoedinstellingen, het NBTC en Merk Fryslân.
- Deze periode zetten we meer in op cultuurtoerisme en tillen we het zakelijk toerisme naar een hoger plan. Dit om meer jaarrond bezoek en betere spreiding te realiseren.
- We blijven inzetten en aansluiten op de themalijnen zoals deze landelijk zijn geïntroduceerd via het NBTC.

Welke koppelkansen zijn er?

- Cultuur: cultuurtoerisme en evenementen, samen inzetten op blockbusters.
- Economie: samen optrekken in het ontwikkelen van de zakelijke markt
- Leefbaarheid: verder ontwikkelen en inzetten op blue zone gebieden.
- Mobiliteit: innovaties OV.

- NBTC: themalijnen en spreiding van toerisme.
- Nationale Parken: budgetten voor marketing beschikbaar.
- Regiomarketingorganisaties: organisatie spreiding van toerisme.
- Unesco Werelderfgoed: spreiding van toerisme d.m.v. exposure erfgoed en mogelijkheden voor Europese subsidie.

Beschikbare middelen tot 2024

- Structureel € 675.800,- per jaar
 - Incidenteel € 1.250.000,- per jaar
- Totaal € 1.910.900,- per jaar

Rol Provincie (NSOB model)

- Presterend

Destinatiemanagement

Geen focus op groei en aantallen, maar inzetten op groei en kwaliteitstoerisme zodat het Frysk eigene behouden kan blijven. En meer spreiding van toerisme en jaarrond activiteiten aanbieden. Het zijn allemaal elementen van destinatiemanagement en wordt ook zo uitgevoerd door Merk Fryslân.

Merk Fryslân

De marketing van Fryslân wordt uitgevoerd door de provinciale marketingorganisatie Merk Fryslân. Zij richt zich op de nationale en internationale bezoeker. Naast deze organisatie zijn er vijf regionale marketingorganisaties (Noordoost, Noordwest, Zuidoost, Zuidwest en Leeuwarden) die ieder voor hun eigen regio de marketing oppakken. Als provincie financieren wij vooral Merk Fryslân. De regiomarketingorganisaties worden bekostigd door de gemeenten. Voor Merk Fryslân zien wij wel een rol weggelegd in het verbeteren van de onderlinge samenhang en samenwerking.

Zakelijk toerisme

Bij zakelijk toerisme gaat het om alle bezoeken die vanwege zakelijke redenen plaatsvinden, zoals bijeenkomsten, trainingen of conferenties. Maar ook activiteiten die betrekking hebben op de vrije tijd van de zakelijke toerist zoals dineren, winkelen en deelnemen aan excursies maken steeds meer deel uit van het reispatroon en de uitgaven van zakelijke toeristen. Juist deze markt is van belang als business-mix waarbij er ook buiten het seizoen een goede boterham is te verdienen voor de horeca, retail en logies.

Themalijnen

Het NBTC heeft een aantal themalijnen ontwikkeld. Deze themalijnen zijn bedoeld om de voor de (internationale) bezoekers interessante verhalen van Nederland onder de aandacht te brengen en hen te verleiden deze te bezoeken. Fryslân doet op dit moment mee met de Waterlijn. Hiermee laten we plekken zien, zoals het Woudagemaal en de Afsluitdijk, die een bijzondere relatie hebben met water. Het doel is om in deze beleidsperiode mee te doen aan meerdere themalijnen, zoals Dutch Food & Cuisine.

Rol provincie

We zetten marketing in als instrument om onze provincie in de schijnwerpers te zetten. Hiervoor hebben we als provincie Merk Fryslân in het leven geroepen om deze taak voor ons uit te voeren. Daarmee zijn we een presterende overheid.

4. Opgave Vitale Waterrecreatie

Wat is er aan de hand?

- Waterrecreatie is een essentiële pijler van de Friese gastvrijheidseconomie.
- Waterrecreatie heeft betrekking op water en land.
- De betekenis van waterrecreatie voor de beleving en levendigheid van onze provincie is van groot belang voor inwoners en bezoekers.
- Het behoud en de ontwikkeling van een vitale waterrecreatie vereist keuzes in aanleg en beheer van het vaarwater, de toegankelijkheid en de beleefbaarheid ervan.
- De provincie Fryslân is beheerder van een groot deel van het Friese vaarwater. Een vitale waterrecreatie is sterk verweven met de andere ambities binnen de gastvrijheidseconomie en verweven met verschillende werkterreinen van de provincie, bijvoorbeeld waterkwaliteit, waterkwantiteit, eigendom en vastgoed, vaarweg- en nautisch beheer en infrastructuur.

Wat willen wij bereiken?

In het uitvoeringsprogramma wordt invulling gegeven aan de drie speerpunten van de watersportvisie zoals in februari 2019 is vastgesteld:

- Gastvrij onthaal (nieuwe) waterrecreanten
- Koesteren bestaande kwaliteiten
- Versterken integrale samenwerking

Wat gaan we doen?

- Met de opgave Vitale Waterrecreatie zorgen we voor toekomstbestendig gebruik van het Friese water. Dit doen we door meer kennis over de waterrecreanten te vergaren en over hun gebruik en wensen.
- Een toekomstbestendige gebruiksvisie maken voor al onze wateren (voor verschillende vormen van waterrecreatie) met beleid op beheer en onderhoud, routes en bereikbaarheid, circulariteit en gedrag (veiligheid) om de bestaande kwaliteiten te koesteren en versterken.
- We maken water in Fryslân op en top beleefbaar en waar mogelijk bevaarbaar. Zo bekijken we of aanpassingen in recreatieve vaarroutes zinvol en haalbaar zijn, waaronder de bereikbaarheid van de Tsjûkemar en via de Lemster Rien.
- We onderzoeken met hulp van experts de mogelijkheden om de sector duurzamer te maken. We gaan met onder meer de Stichting Elektrisch Varen Fryslân na hoe we de Friese watersporter kunnen helpen om te verduurzamen.
- We versterken de interne en externe samenwerking zodat waterrecreatie zo vitaal mogelijk wordt en aansluit op wat de recreant wenst. Dit betekent onder andere dat we meer gaan monitoren en kennis delen.

Welke koppelkansen zijn er?

- Circulaire economie: verduurzaming van de watersportsector.
- Cultuur: cultuurtoerisme bij watersportevenementen.
- Infrastructuur: infrastructuurprojecten koppelen aan doelen waterrecreatie.
- Leefbaarheid: niet alleen op het water, maar ook het gebied er omheen aantrekkelijk maken.
- Provinciale Waterstaat: beheer en onderhoud en handhaving water, maar ook samenwerken aan ontwikkelen watersportapp.
- Schoon water: meedoen aan projecten.
- Sport: nationale en regionale watersportevenementen.
- IJsselmeeragenda: uitvoeren van projecten.

-
- Structureel € 553.300,- per jaar
 - Incidenteel € 640.000,- per jaar
 - Totaal € 1.193.300,- per jaar
-

Rol provincie (NSOB model)

- Presterend
 - Rechtmatig
-

Waterrecreatie

Tussen 2000 en 2019 werd vanuit het Friese Merenproject gewerkt aan het versterken van voorzieningen op het gebied van waterrecreatie. De infrastructurele basis als aquaducten, afmeervoorzieningen en sluizen is voor een groot deel klaar en toekomstbestendig. De komende jaren gaan we verder met het ontwikkelen van beleid voor waterrecreatie vanuit het perspectief gastvrijheidseconomie.

Rol provincie

Als eigenaar van het water hebben we een presterende rol, maar omdat we inzetten op de beleving op en om het water, en hiervoor koppelkansen benutten, hebben wij ook een netwerkende rol.

5. Vitale logiesaccommodaties

Wat is er aan de hand?

- Een slimme groei van het Fries toerisme vereist dat het logiesaanbod inspeelt op de spreiding in tijd (seizoensverbreding) en spreiding naar (krimp)regio's.
- Daarvoor zal het logiesaanbod ook moeten aansluiten bij veranderende eisen en verwachtingen van toeristen, bij het Fryske landschap en de bewoners. Dit geldt voor alle accommodatievormen.
- De huidige vitaliteit van de Friese logies is recent in kaart gebracht en de opgave is tweeledig: inspelen op clustervorming (bedrijven verankerd in omgeving en samenwerkend met anderen) en betere conceptontwikkeling (elk bedrijf een eigen duidelijke signatuur).

Wat willen wij bereiken?

- In 2020 is een onderzoek naar de vitaliteit van Friese logiesaccommodaties beschikbaar.
- Betere clustervorming van logiesaanbod met partijen in de omgeving / keten en de vertaling in strategische acties en prioriteiten.
- Ondersteunen van conceptontwikkeling, meer bedrijven met eigen passend 'gezicht'.
- Dit leidt tot: bezettingsgraden van de Friese logiesaccommodaties zijn vanaf 2021 op peil van het landelijk gemiddelde per categorie, in plaats van daaronder.
- In 2028 is een substantieel deel van het logiesaanbod vitaler.
- In 2028 is het aantal volledig circulaire logiesbedrijven toegenomen en ook de mate van sociale inclusie en laagdrempeligheid voor kwetsbare doelgroepen.
- Het aanbod van erfgoedlogies en herbestemde karakteristieke gebouwen en monumenten is substantieel toegenomen tussen 2019 en 2028 (zie slimme groei).

Wat gaan we doen?

- Met de opgave Vitale logiesaccommodaties geven we uitvoering aan de onderzoeksresultaten van het Vitaliteitsonderzoek. Dit doen we samen met de sector en de gemeenten. Vanaf 2020 participeren wij actief in de landelijke werkgroep Vitale vakantieparken.
- We doen via Erfgoed mee aan het herbestemmingsfonds cultuurtoerisme om logiesaccommodaties te vestigen in her te bestemmen panden (komt uit beleidsnota Nij Poadium).

Welke koppelkansen zijn er?

- Circulaire economie: nieuw beleid om Fryslân meer circulair te maken. Dit kan ook van toepassing zijn op de sector Recreatie & Toerisme.
- Erfgoed: in de nota Nij Poadium kondigen we aan dat we ons willen inzetten voor een Erfgoeddeal met het Rijk waarbij erfgoed voor wat betreft de Waddenkust wordt verbonden aan krimppogaven en cultuurtoerisme. Dit zou ook voor verblijfs-recreatieve concepten (logies in bijzondere panden) kansen kunnen bieden.
- Omgevingsvisie: ruimte voor nieuwe passende ontwikkelingen.

Beschikbare middelen tot 2024

- Structureel € 0,- per jaar
- Incidenteel € 500.000,- per jaar
- Totaal € 500.000,- per jaar

Rol provincie (NSOB model)

- Netwerkend
- Rechtmatig

Vitaliteitsonderzoek

In juli 2019 is een grootschalig onderzoek gestart naar de vitaliteit van Friese logiesaccommodaties. Voor de begeleiding hiervan is een stuurgroep gevormd met vertegenwoordiging van Vereniging Friese Gemeenten, wethouders en ondernemers. Een van de onderwerpen die terugkomt in dit onderzoek is de kansen die campertoerisme in Fryslân biedt voor ondernemers en gemeenten. De komende jaren wordt er in overleg met alle stakeholders als gemeenten, TAF en ondernemers, een vervolg gegeven aan het onderzoek. We pakken hier nadrukkelijk een netwerkende rol.

Jaarrond

De opgave draagt bij aan meer jaarrond toerisme in Fryslân en spreiding van bezoekers, door het juiste aanbod op de juiste plek te stimuleren en voor een passende doelgroep. Via het ruimtelijke ordeningsspoor werken we aan slimme groei als het gaat om plannen voor nieuwe verblijfsrecreatie. De nieuwe provinciale Omgevingsvisie geeft hiervoor richting aan. Zo zijn er mogelijkheden voor passende ontwikkelingen op meer plekken dan voorheen (ook buiten 'recreatiekernen').

Rol provincie

Als provincie hebben we in deze een netwerkende en rechtmatige rol. Er is een stuurgroep Vitale logiesaccommodaties waaraan wij deelnemen. Wij hebben ook een rechtmatige rol vanuit ruimtelijke ordening. Wanneer bijvoorbeeld kampeerterrainen worden omgezet naar meer luxere vormen van accommodatie, dan toetsen wij deze mogelijkheden.

6. Opgave Dagrecreatieve netwerken compleet

Wat is er aan de hand?

- De fysieke vaar-, wandel- en fietsnetwerken zijn goed, maar de benutting en samenhang niet,
- Het ontbreekt aan logische en goed ontsloten routes en verhaallijnen die de fysieke netwerken verbinden met het natuur- en cultuurerfgoed, toeristische bedrijven, retail en dagattracties en evenementen. Deels is dit te wijten aan te weinig (innovatief) aanbod in het laagseizoen.
- Het invullen van deze leemte is deels een kip of ei discussie waarbij vergroting van het dagrecreatieve aanbod hand in hand gaat met Destinatiemanagement voor o.a de cultuurtoerist en een gezamenlijke inspanning vereist is van ondernemers en overheden (gemeenten en provincie).
- Productontwikkeling van het dagrecreatieve aanbod vereist ook het voortbouwen op de legacy van LF2018 en het programmeren van voorstellingen en evenementen die spreiding in tijd en ruimte van toeristen ondersteunen.
- Bewoners weten ook vaak niet wat er allemaal te beleven, leren, genieten en ontdekken valt.

Wat willen wij bereiken?

- In 2028 zijn er voldoende thema's en verhaallijnen beschikbaar en duidelijk ontsloten die samen een innovatief dagrecreatief aanbod vormen, gebruik makend van wandel-, fiets- en vaarnetwerken.
- Deze thema's en Fryske verhaallijnen zijn ontwikkeld vanuit en met de mienskip door ondernemers, bewoners, beheerders van cultuur- en natuurerfgoed en musea.
- Er is in 2028 een diverser, vindbaar en boekbaar uniek aanbod van dagrecreatie in Fryslân, gekoppeld aan het Frysk eigene.
- De wijze van vervoer langs de thema's en verhaallijnen is in 2028 circulair (m.n. (elektrisch)fietsen, wandelen, en (elektrisch)varen) en sociaal inclusief.

Wat gaan we doen?

- Vanuit de opgave Dagrecreatieve netwerken ondersteunen wij de systeemorganisaties Merk Fryslân, Marrekrite en de regiomarketingorganisaties om gezamenlijk te komen tot een team bovenregionale aanjagers. Dit met als doel dat zij thema's en Fryske verhalen gaan ontwikkelen die waar mogelijk regio-overstijgend zijn.

Welke koppelkansen zijn er?

- Circulaire economie: verduurzamen van de dagrecreatieve sector.
- Cultuur en sport: subsidieregeling voor grootschalige sportevenementen.
- Erfgoed: erfgoedregeling.
- Infrastructuur: infrastructuurprojecten koppelen aan toerisme doelen.
- Leefbaarheid: ook kansen voor de (directe) omgeving.
- Nationale Parken: Rijksgeld voor Nationale parken.
- Verkeer & vervoer: snelfietsroutes

Beschikbare middelen tot 2024

- Structureel € 0,- per jaar
- Incidenteel € 500.000,- per jaar
- Totaal € 500.000,- per jaar

- Netwerkend

Sterker aanbod

Dit programma draagt bij aan het beter benutten van de uitstekende wandel- en fietsknooppuntnetwerken, het cultuur- en natuur erfgoed en vaarwegen die Fryslân rijk is door een regio-overstijgende aanpak en samenwerking. Door thema's en verhaallijnen te bundelen, ontwikkelen en ontsluiten ontstaat een sterker aanbod voor dagrecreatie in Fryslân voor bewoners en bezoekers. Het draagt bij aan seizoenverbreding, circulariteit en sociaal-inclusiviteit.

Rol provincie

De rol van de provincie is netwerkend. Zij brengt gemeenten, regio's en organisaties als Marrekrite, Merk Fryslân, Staatsbosbeheer en Wandelnet samen.

7. Opgave Toeristische Data op orde

Wat is er aan de hand?

- Ondernemers en gemeenten in Fryslân beschikken over onvoldoende actuele en toepasbare toeristische data.
- Voor gemeenten gaat het om data over bewoners, bedrijven en bezoekers om beleid te kunnen vormen en evalueren: veel gemeenten betalen los van elkaar dubbel voor dezelfde data.
- Hiervoor is onder andere Data Fryslân in het leven geroepen, echter nog niet alle Friese gemeenten participeren hierin. Dit samenwerkingsverband verricht wel data-analyses, maar koopt die data zelf niet in.
- Voor ondernemers gaat het vooral om data over bezoekers op basis waarvan ze hun onderneming in kunnen richten: veel bedrijven zijn te klein om zelf die data te verwerken.
- Hiervoor is onder andere Ynbusiness als ondernemersloket opgericht, maar ook Ynbusiness kan ondernemers hier alleen aan helpen als zij zelf ook over die data beschikt en dat is veelal niet het geval.
- Tegelijkertijd is er in overleg tussen provincies en het Rijk (EZK) afgesproken om te komen tot een landelijke data alliantie, aangezien dit een landelijk probleem is.

Wat willen wij bereiken?

- In 2020 is het actieplan Monitor Gastvrij Fryslân van Stenden/ETFI klaar met daarin opgenomen de meerjarige bewoners-, bedrijven-, en bezoekersmonitor;
- In 2020 is de bewoners-, bedrijven en bezoekersmonitor ingevoerd als dashboard binnen de afstemming en samenwerking van ondernemers, overheden en onderwijs (Toerisme Alliantie Fryslân)
- In 2028 participeren alle Friese gemeenten in de uitwisseling van toeristische data, hetzij via Data Fryslân, dan wel via een ander samenwerkingsverband;
- In 2028 is ondernemersdata actueel en vlot beschikbaar voor alle Friese toeristische bedrijven, via Ynbusiness, dan wel via een ander ondernemersloket.

Wat gaan we doen?

- Met de opgave Data willen we een actieplan Monitoring Gastvrij Fryslân financieren en laten uitvoeren met daarin een bewoners-, bezoekers-, en bedrijvenmonitor.
- We financieren de Landelijke Data Alliantie. Er ligt daarmee voor provincie Fryslân een taak om samen met kennisinstellingen als Stenden/ETFI via Data Fryslân, Ynbusiness, dan wel rechtstreeks naar gemeenten en ondernemers de inkoop en vergaring van data op zich te nemen. Ook sluiten we aan bij Data Fryslân waarin de verzameling van en het delen van data centraal staat.

Welke koppelkansen zijn er?

- Economie: monitoren werkgelegenheid.
- Leefbaarheid: leefbaarheidsmonitor en financieren van Data Fryslân.

Beschikbare middelen tot 2024

- Structureel € 119.300,- per jaar
- Incidenteel € 400.000,- per jaar
- Totaal € 519.300,- per jaar

- Presterend

Meerdere doelen

De opgave data dient meerdere doelen binnen Gastvrijheidseconomie. Als organisatie hebben we behoefte aan data om ons eigen beleid te toetsen. We willen Friese gemeenten faciliteren in het gebruik maken van data en we willen data beschikbaar maken voor ondernemers.

Data Fryslân

Data Fryslân is een samenwerking van Friese organisaties en het CBS om het data-gedreven werken in Fryslân te versterken. Sociaal domein en Recreatie & Toerisme zijn prioritaire aandachtsvelden. Voor Recreatie & Toerisme is een eigen programmaleider aangesteld. Data Fryslân is opgericht door provincie Fryslân, de gemeenten Leeuwarden, Súdwest-Fryslân en Smallingerland, Rijksuniversiteit Groningen/Campus Fryslân, NHL Stenden Hogeschool, het CBS en het Fries Sociaal Planbureau.

Rol provincie

In deze opgave hebben we als provincie een presterende rol. Er is behoefte aan data voor eigen gebruik, maar ook om goede data beschikbaar te hebben voor andere organisaties en ondernemers.

4

Monitoring

Jaarlijks tot en met 2028 wordt er een monitoringsrapportage opgesteld over dit geschreven beleid. In 2023 volgt er een tussenevaluatie op grond waarvan dit beleid eventueel wordt aangepast. De drie genoemde ambities op pagina vier vormen de leidraad voor de jaarlijkse monitoring:

Ambitie 1: Toerisme zorgt voor een prettige en gezonde woon- en leefomgeving (people)

Ambitie 2: Toerisme versterkt het behoud en ontwikkeling van cultuur- en natuur-erfgoed (planet)

Ambitie 3: Toerisme zorgt voor toekomstbestendige banen (profit)

Voor wat betreft de indicatoren voor monitoring sluiten we zoveel mogelijk aan bij al lopende provinciale of landelijke onderzoeken. De indicatoren waarop we ons nieuwe beleid Gastvrij Fryslân 2028 monitoren zijn:

1. Prettige en gezonde leefomgeving

- Cijfers leefbaarheid van Fries Sociaal Planbureau.
- Fryslân in 2028 in de top drie provincies met meest gelukkige inwoners Nederland blijkens CBS-onderzoek.
- In 2028 is de spreiding van toerisme jaarrond in Fryslân toegenomen blijkens CBS- en Continue vakantieonderzoek (NBTC).
- Toename spreiding banen in heel Fryslân blijkens het LISA onderzoek.
- Mening van eigen bevolking over aantal toeristen is in 2028 minimaal gelijk gebleven t.o.v. 2018 via Fries Sociaal Planbureau.

2. Behoud van natuur- en cultuurerfgoed

- Gastvrij Fryslân is in 2028 100% circulair via monitoring beleidsnota Circulaire Economie.
- Ook in 2028 wil Fryslân de mooiste provincie van Nederland zijn.
- Aantal monumenten/karakteristieke gebouwen met toeristische bestemming in 2028 is toegenomen.

3. Toekomstbestendige banen

- In 2028 is de conjunctuurgevoeligheid van de werkgelegenheid in het Friese toerisme afgenomen ten opzichte van 2018.
- Het gemiddeld inkomen in de toeristische sector/horeca is in Fryslân in 2028 toegenomen ten opzichte van 2018
- Het aantal grote banen (15+ uren) neemt relatief meer toe dan het aantal kleine banen (15-).

Indicatoren slimme groei

Afgelopen beleidsperiode (2016-2019) is jaarlijks een aantal indicatoren gemonitord dat ook past bij slimme groei van toerisme. Dit willen we in deze beleidsperiode voortzetten. Dit zijn:

- Bestedingen in de Friese Gastvrijheidseconomie, uitgesplitst in verblijfsrecreatie en dagrecreatie.
- Totaal aantal banen in de gastvrijheidsbranche.
- Waardering van de bezoekers.
- Bestedingen per persoon per dag.
- Aantal binnen- en buitenlandse gasten.
- Aantal zakelijke gasten.

5

Financiering

Het vastgestelde budget voor het programma Gastvrij Fryslân is verdeeld over de zeven opgaven. Per jaar ziet dit er zo uit:

	Prioritaire opgaven	Voorstel programmabegroting 2020- 2024		
		incidenteel coalitie	structureel	Totaal
1	Slimme groei		€ 1.117.700	€ 1.117.700
2	Toekomstbestendige banen	€ 100.000		€ 100.000
3	Destinatiemanagement	€ 1.250.000	€ 675.800	€ 1.925.800
4	Vitale waterrecreatie	€ 640.000	€ 553.300	€ 1.193.300
5	Vitale logies-accommodaties	€ 500.000		€ 500.000
6	Dagrecreatieve netwerken	€ 500.000		€ 500.000
7	Data op orde	€ 400.000	€ 119.300	€ 519.300
	Per jaar	€ 3.390.000	€ 2.466.100	€ 5.856.100
	Bestuursperiode	€ 13.560.000	€ 9.864.400	€ 23.424.400

In het uitvoeringsprogramma wordt dit nader uitgewerkt.

6

Sturing door PS

Na het vaststellen van de beleidsnota volgt het uitvoeringsprogramma en daarin wordt alles nader uitgewerkt. Wij rapporteren jaarlijks tot en met 2028 aan PS voor wat betreft de voortgang van het beleid (zie hoofdstuk vier). In het eerste kwartaal van 2023, aan het eind van de huidige bestuursperiode, volgt er een tussenevaluatie. Bij ongewijzigd beleid wordt voor de resterende periode (2024-2028) een beleidsbrief met uitvoeringsprogramma opgesteld. De inhoud van deze beleidsbrief zal mede afhangen van de nog te regelen dekking voor die periode.

De opgaven zoals geschetst in hoofdstuk drie worden opgenomen in de begroting onder programma 4 economie, paragraaf 4.5 Gastvrijheidseconomie. De rapportages hiervan komen twee keer per jaar terug in een Berap (reguliere P&C cyclus). Dekking voor het programma Gastvrij Fryslân komt uit de structurele en incidentele middelen (zie hoofdstuk vier).

